Riigikontrolli arvamus Tolliameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande ning riigi tulude laekumise 2002. aasta aruande kohta

KONTROLLIARUANNE

27. mai 2003 nr 2-5/03/29

Riigikontrolli arvamus Tolliameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande ning riigi tulude laekumise 2002. aasta aruande kohta

Tallinn
2003

Sisukord

SISSEJUHATUS 3

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD 4

2. ARVAMUS TOLLIAMETI 2002. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE NING RIIGI TULUDE LAEKUMISE 2002. AASTA ARUANDE KOHTA 6

3. MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS, FINANTSJUHTIMINE JA SISEKONTROLLISÜSTEEM 9

TOLLIAMETI PEADIREKTORI JA RAHANDUSMINISTRI VASTUS 11

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris 03.03–04.04.2003 oma tööplaani alusel Tolliameti 31.12.2002 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet ning Tolliameti koostatud ja Rahandusministeeriumi riigikassa osakonnale esitatud riigi tulude laekumise 2002. aasta aruannet.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 05.12.2002. a määrusest nr 143 "2002. a majandusaasta aruande koostamine esitamine ja kinnitamine". Riigieelarve täitmise kohta aru andmine on sätestatud 09.06.1999 vastu võetud riigieelarve seaduse § 46 lõikes 1.

Audit tugines Tolliameti raamatupidamise, HansaRaama ja infosüsteemi ASYCUDA andmetele seisuga 31.12.2002. Auditi põhieesmärgiks oli hinnata ameti raamatupidamise aastaaruande, eelarve täitmise aruande ja riigi tulude laekumise aruande vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ning muudele aastaaruannet ja eelarve täitmise aruannet mõjutavatele õigusaktidele.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Tõnis Saar, töögrupis osalesid audiitorid Svetlana Rõbakova, Airi Mark ja Krista Uuna.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

1.2. Auditi ulatus ja eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesandeid[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Tolliameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande, riigieelarve täitmise aruande ning Tolliameti koostatud ja Rahandusministeeriumi riigikassa osakonnale esitatud riigi tulude laekumise 2002. aasta aruande kohta, tuginedes järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult Tolliameti omad ja võlad tema kohustused, kas need eksisteerivad tegelikult ja on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- Kas Tolliameti raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale, ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega;
- kas kõik tulude laekumise aruandes kajastatud tulud on kantud riigieelarvesse õigel ajal.

Majandustehingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditeerimisstandarditega. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et aastaaruanne ja eelarve täitmise aruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes, eelarve täitmise aruandes ja riigi tulude laekumise aruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi. Leiame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande, eelarve täitmise aruande ja riigi tulude laekumise aruande kohta.

[1] Riigieelarve seadus § 47 lg 2
[2] Riigikontrolli seadus § 7
[3] Riigikontrolli seadus § 6 lg 2
[4] INTOSAI – International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all (Tõlkija märkus)

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannete koostamise ja nendes sisalduva info õigsuse eest vastutavad rahandusminister Tõnis Palts (kuni 10.04.2003 Harri Õunapuu) ja Tolliameti peadirektor Aivar Rehe (kuni 22.02.2002 Rein Talvik).

Minister

- valvab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise ning tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse järele.[5]
- valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ja muu välisabi sihipärase kasutamise järele.[6]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise ministeeriumi valitsemisala asutustes.[7]
- kinnitab oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[8]

Tolliameti peadirektor

- vastutab asutuse tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest ning annab aru asjaomasele ministrile.[9]
- korraldab asutuse sisekontrollisüsteemi rakendamist ja siseauditialast tööd.[10]
- kinnitab asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust oma allkirjaga.[11]

[5] Vabariigi Valitsuse seadus § 49 lg 4 ja § 95
[6] Vabariigi Valitsuse seadus § 49 lg 8
[7] Vabariigi Valitsuse seadus § 49 lg 13.1
[8] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 2
[9] Vabariigi Valitsuse seadus § 73 lg 2
[10] Vabariigi Valitsuse seadus § 73 lg 2.1
[11] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 1

2. Arvamus Tolliameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande ning riigi tulude laekumise 2002. aasta aruande kohta

2.1. Riigikontrolli arvamus

- **Tolliameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab ameti 2002. aasta negatiivseks tulemiks 17 738 664 ja bilansimahuks 31.12.2002 seisuga 730 560 670 krooni, on olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 05.12.2002. a määrusega nr 143 "2002. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**
- **Riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Tolliameti 2002. aasta kassakuludeks 226 259 734 krooni, on olulises osas kooskõlas riigieelarve seaduse ja 2002. aasta riigieelarvega.**
- **Tolliameti kogutud riigitulude 2002. aasta kassapõhine aruanne näitab aruandeperioodi laekumist summas 15 661 081 423 krooni. Võrdlesime nimetatud summat pangalaekumiste ja ülekandmistega ning leiame, et see on korrektne ning korrektselt ka riigieelarvesse kantud.**

Tegemata märkust Tolliameti 2002. a raamatupidamise aastaaruande kohta, juhime tähelepanu järgmisele asjaolule:

Tulemiaruande kirje "Maksude, maksete, lõivude ja tasude ülekandmine" ja bilansikirje "Muud lühiajalise kohustused" on näidatud tegelikust 516 544 212 krooni võrra suuremana. Kohustusena riigieelarve ees ja samas ka ülekantuna riigieelarvesse on näidanud nõudeid, mis tegelikult ei ole veel Tolliametile laekunud ja riigieelarvesse üle kantud. Samast arvestuspõhimõttest lähtuti ka eelmisel majandusaastal.

Aruannet koostades lähtuti rahandusministri 18.05.2000. a määrusest nr 44, mille järgi tuleb aruandeperioodi lõpuks kogutud, kuid eelarvesse laekumata või ülekandmata summa kajastada allkontol 2410 "Lühiajalised kohustused riigile".[12] Niisugune kajastamine on aga vastuolus kirjete sisu ja raamatupidamise hea tavaga.

2.2. Tähelepanekud raamatupidamise aastaaruande kohta

Järgnevalt on toodud raamatupidamisarvestust puudutavad tähelepanekud, mis summade ebaolulisuse tõttu raamatupidamise aastaaruande õigsust ei mõjuta.

2.2.1. Tolliameti raamatupidamise aastaaruanne ei kajasta kõiki maksunõudeid. Selle tulemusena on bilansimaht ja kogutud ning ülekantud maksutulud näidatud tegelikust 965 857 krooni võrra väiksemana. Kajastamata jätmine tulenes eksimusest eri arvestusprogrammide ühildamisel.

2.2.2. Tolliamet sai 1999. aastal tasuta programmi ASYCUDA. Järgnevatel aastatel on programmile tehtud märkimisväärseid täiendusi, mis tõstavad oluliselt selle väärtust. Näiteks 2002. aastal on programmi arendatud ligikaudu 2,5 mln krooni eest. Meie hinnangul oleks arenguväljaminekud tulnud kajastada immateriaalse põhivarana.

[12] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 10 p 6

2.2.3 2001. aasta auditi käigus viitasime puudustele põhivara arvestuses.[13] Aruandeperioodil viidi läbi põhivara inventuurid puuduste korrigeerimiseks. Inventuuride kohta tegime järgmised tähelepanekud:

- Põhivara lugemislehtedel märkis Tallinna Tolliinspektuuri inventuuri komisjon, et seisuga 18.10.2002 on arvutid summas 860 820 krooni kasutuskõlbmatud ning kuuluvad mahakandmisele. Bilansipäeva seisuga kajastusid need endiselt põhivarana. Soovitame võimalikult kiiresti otsustada nende arvutite edasine saatus ja need raamatupidamises maha kanda.
- 2002. aasta augustis soetatud ja arvele võetud server maksumusega 149 678 krooni ei kajastunud inventuuri lugemislehtedel.
- Kõik põhivarad ei ole märgistatud inventarinumbritega. Selgituste järgi ei ole põhivaradele inventari numbreid pandud juba viimasel neljal aastal. Kuna Tolliameti varad asuvad erinevates kohtades üle riigi, siis tuleks inventari numbrid varadele nende kõikehõlmavaks ja tõhusamaks inventeerimiseks kindlasti lisada. Inventariumbri lisamine aitab tagada, et põhivara inventuuris loetletakse varad ühe korra ja et kokku loetaks kõik varad.
- Inventuur ei hõlmanud immateriaalset põhivara.

Eelnevast tulenevalt oleme seisukohal, et kontroll asutuse põhivarade üle on paranenud, kuid puuduste kõrvaldamiseks soovitame läbi viia täiendava inventuuri.

2.2.4. Tolliamet ei ole tuludes, varadena ja kuludes kajastanud PHARE projekti "Komputeriseeritud tollitariifistiku süsteem" raames saadud vahendeid summas 3 742 165 krooni. Kuna projekti arved tasus Rahandusministeerium, siis Tolliamet neid oma aruandes ei näidanud. Leiame, et nende tehingute aruandluses kajastamist võiks reguleerida Rahandusministeeriumi määrus, kuid selle puudumisel tuleks lähtuda raamatupidamise heast tavast ja kõik kulutatud PHARE vahendid kajastada tuludes, nendest vahenditest tehtud soetused ja arenguväljaminekud bilansis varadena ning ülejäänu perioodi kuludes.

2.3. Ettepanekud

Ettepanekud Tolliametile

- Inventeerida ja võtta koos tehtud arenguväljaminekutega immateriaalse põhivarana arvele programm ASYCUDA.
- Anda kõikidele põhivaradele inventarinumbrid, et tagada nende kõikehõlmav ja tõhus inventeerimine.
- Viia läbi immateriaalse põhivara inventuurid.
- Inventeerida PHARE projekti "Komputeriseeritud tollitariifistiku süsteem" raames tehtud investeeringud ja kulutused ning kajastada need aruandes. Samas tuleks täiustada raamatupidamise sise-eeskirja, sätestamaks selliste varade arvestuse korda Tolliametis.

[13] Kontrolliaruanne 29.08.2002 nr 2-5/02/44

Ettepanekud Rahandusministeeriumile

- Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 10 p 6 tuleks viia kooskõlla hea raamatupidamistavaga. Samuti juhime tähelepanu, et praegu kehtiv arvestuspõhimõte avaldab oluliselt mõju ka riigi 2002. aasta koondaruandele.

- Kaaluda eraldi juhendmaterjali väljatöötamist, selgitamaks arvestuse pidamist EL-i ja muude välisabivahendite üle.

3. Majandustehingute õiguspärasus, finantsjuhtimine ja sisekontrollisüsteem

3.1. Tähelepanekud

3.1.1. 2001. aasta auditi tulemusena tõime välja tarnijad, kellelt kaupu ja teenuseid ostes ei korraldatud riigihanget.[14] 2002. aastal osteti endiselt neid tooteid ja teenuseid ilma riigihanget korraldamata. Näiteks oleks meie hinnangul tulnud riigihange korraldada järgmistel juhtudel:

Advokaadibüroo Aivar Pilv	Õigusabi	629 932 krooni
Securitas Eesti AS	Valveteenus	278 302 krooni
AS Falck Eesti	Valveteenus	364 889 krooni
AS Sularahakeskus	Sularaha transport	1 155 759 krooni
AS Kruul Trükikoda	Blanketid	214 274 krooni
OÜ Konvor	Majutusteenus	234 071 krooni
OÜ File-Est	Arhiivikarbid	112 554 krooni
Nofa Security OÜ	Valvesüsteem	216 371 krooni

3.1.2. Tolliamet tegi 23.12.2002 kolmeks aastaks ettemakse rakendusserveri süsteemitarkvara tehnilise toe eest summas 909 376 krooni. Selgituste kohaselt on tegemist 31.12.2003 lõppeva välisprojekti Eesti-poolse kaasfinantseerimisega. Meie hinnangul oleks makse võinud teostada ka järgmisel eelarveaastal ja seetõttu ei pea me makse tegemist 2002. aasta eelarvest põhjendatuks. Kasutamata eelarveraha tulnuks aasta lõpus sulgeda ja taotleda selle kasutamist 2003. aastal.

3.1.3. Tolliametile kuulub Narva linna Bastioni Park, mida amet oma põhitegevuseks ei vaja ning mille hooldamise eest tasutakse keskmiselt 10 479 krooni kuus. Kokku on pargi hooldamise eest alates 2000. aastast tasutud 261 975 krooni. Vaatamata korduvatele katsetele kokku leppida pargi tasuta üleandmine Narva linnale, on viimane sellest loobunud. Oleme seisukohal, et tuleks jätkata pargi pakkumist linnale, ja kui see ei õnnestu, siis kaaluda pargi muul viisil võõrandamist.

3.1.4. Tolliametile kuulub 4 ametikorterit (Narvas, Haapsalus ja Pärnus) soetusmaksumusega 291 000 krooni. Kuna meie hinnangul Tolliamet neid oma põhitegevuseks ei vaja, soovitame Rahandusministeeriumil kaaluda nende võõrandamist.

3.1.5. Vastavalt tolliseadustikule, maksukorralduse seadusele ja vedelkütuse erimärgistamise seadusele on Tolliametil vastava õiguserikkumise toimepanemise tuvastamisel õigus määrata ja koguda rahatrahve. Juhul kui rahatrahv määratakse välisriigi kodanikule, ei ole ametil lähtudes kehtivatest õigusaktidest ja rahvusvahelistest kahepoolsetest lepingutest õigust ning seega ka võimalust neid trahve sisse nõuda. Sellised trahvid moodustasid 2002. aastal kõigist riigieelarvesse laekunud trahvidest 7–10%, rahalises vääringus hinnanguliselt 700 000 krooni, millest jäi laekumata ligikaudu 38%. Leiame, et nimetatud probleem tuleks lahendada koostöös Rahandusministeeriumiga.

3.1.6. 2002. aasta alguses andis Tolliamet vastavalt Vabariigi Valitsuse korraldustele[15] suure osa oma hoonetest ja rajatistest (sh tollipunktid) üle Riigi Kinnisvara AS-ile, jäädes ise hoonete kasutajaks. Auditi läbiviimise ajaks ei olnud Tolliameti ja Riigi Kinnisvara AS-i vahel sõlmitud nende varade kasutamise kohta lepingut, seega puudub ametil hoonete kasutamiseks

[14] Kontrolliaruanne 29.08.2002 nr 2-5/02/44
[15] Vabariigi Valitsuse 21.12.2001. a korraldus nr 851 ja 25.06.2002. a korraldus nr 414

seaduslik alus. Tolliamet ei ole saanud lepingut sõlmida ega võimalikku kasutustasu maksta, sest tolliseadustiku järgi on tal õigus tollikontrolli teostamiseks vajalikud ruumid saada kasutamiseks nende seaduslikult valdajalt või omanikult tasuta.[16]

Lisaks rendib Tolliamet nendes hoonetes pinda allrentnikele. Lepingu suhte aluseks on Tolliameti ja rentnike vahel enne varade üleandmist sõlmitud lepingud, mida Riigi Kinnisvara AS ei nõustunud koos hoonetega üle võtma. 2002. aasta jooksul on Tolliamet rentnikele esitanud kommunaalkulude arveid hinnanguliselt 464 400 krooni ulatuses.

Juhime tähelepanu, et vastavalt asjaõigusseadusele ja tsiviilseadustiku üldosa seadusele on renditulu kogumise õigus asja omanikul.[17] Samuti kuulub rentimisest saadav tulu asja omanikule. Seega ei ole pindade väljarentimine Tolliameti poolt seaduslik. Et vältida hilisemaid kohtuvaidlusi, tuleks Rahandusministeeriumil nimetatud probleem kiiresti lahendada.

3.2. Ettepanekud

Ettepanek Tolliametile

- Täiustada sisekontrollisüsteemi nii, et see tagaks kaupade ostmisel ja teenuste tellimisel õigeaegse riigihanke korraldamise. Ühe võimalusena näeme enamiku riigihangete korraldamise vajaduse selgitamist eelarvestamisel.

Ettepanekud Rahandusministeeriumile

- Kaaluda Tolliameti põhitegevuseks mittevajaliku vara (Narva Bastioni park ja ametikorterid) võõrandamist.
- Täiendada seadusandlust nii, et Tolliametil tekiks õigus välisriigi kodanikule määratud trahve sisse nõuda.
- Tagada Riigi Kinnisvara AS-i ja Tolliameti vahelise lepingu sõlmimine, mis sätestaks osapoolte õigused ja kohustused.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[16] Tolliseadustik § 85 lg 6
[17] Kuni 30.06.2002 kehtinud asjaõigusseadus §§-d 23, 24 ja alates 01.07.2002 kehtiv tsiviilseadustiku üldosa seadus § 62

Tolliameti peadirektori ja rahandusministri vastus

TOLLIAMET
ESTONIAN CUSTOMS BOARD

Pr. Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll

Teie: 09.05.2003.a nr 2-7.1-FA/03/656
Meie: 15.05.2003 nr 1.1-5/3140

Kontrolliaruande eelnõu

Teie poolt esitatud ettepanekuid Tolliametile aktsepteerime täielikult ja nende täitmine on planeeritud alljärgnevalt:

- Tolliametis viikse läbi programmi "ASYCUDA" juurutamiseks ja arendamiseks tehtud kulude inventuur ja vastavalt inventuuri tulemustele võetakse tehtud kulud immateriaalse varana arvele. Nimetatud töö tähtajaks on 01.10.2003.a.

- Vastavalt Maksuameti ja Tolliameti vahel 30.12.2002.a. sõlmitud "Ühtse infosüsteemi kasutamise lepingu" p 8 korrastatakse IT varade arvestus ning hiljemalt 31.12.2003.a. antakse Tolliameti bilansist Maksuameti bilanssi Tolliametis arvel olevad infotehnoloogilised varad. Selle protsessi käigus inventeeritakse kõik IT materiaalsed ja immateriaalsed varad.

- Alates 01.01.2003.a. võeti Tolliametis kasutusele finantsarvestuse tarkvara SAP. Selle tarkvara abil toimub ka varade arvestus. Varade arvestuse mooduli juurutamise lõpptulemusena genereeritakse süsteemi poolt kõigile varadele vara number vöötkoodina ja see kinnitatakse vastavale varale. Koos varade varustamisega uute numbritega viikse läbi ka varade kontroll. Töö on planeeritud lõpetada 01.10.2003.a

- Võttes aluseks Rahandusministeeriumi 09.04.2003.a. kirja VIII-5/4140 "PHARE välisabiprogrammide tehingute kajastamisest riigieelarve kassalise täitmise ja raamatupidamise aruandluses" kohtuvad Tolliameti töötajad 16. 05. 2003.a. CFCU pearaamatupidajaga, et konkreetselt määratleda dokumentide liikumine raamatupidamiskannete tegemiseks. Paralleelselt eeltooduga inventeerime PHARE projekti "Komputeriseeritud tollitariifistiku süsteem" raames seni tehtud kulutused, et need kajastada Tolliameti 2003.a. aruandes.

- Samaaegselt 2004.a. eelarve projekti koostamisega koostame loetelu kaupadest ja teenustest, mille hankimiseks 2004.a. on vajalik korraldada riigihange.
2003.a. vajalike kaupade ja teenuste hankimiseks on korraldatud 13 riigihanke konkurssi ja toimub konsulteerimine Riigihangete Ametiga, kuidas korraldada riigihange turvateenuse ja sularaha veo teenuse ostmiseks.

Lõkke 5 15175 Tallinn
tel 696 7722, faks 696 7727
http://www.customs.ee

5 Lõkke Str. 15175 Tallinn Estonia
phone +372 696 7722, fax +372 696 7727
http://www.customs.ee

16.05.2003 2-7.1-FA/03/656-2

Riigikontrolli poolt fikseeritud muud tähelepanekud on läbi vaadatud finants- ja haldusosakonna, tolliosakonna ja siseauditi osakonna poolt.

Punkti 2.2. Muud tähelepanekud raamatupidamise aastaaruande kohta:
Alapunkt 2.2.1. toodud probleemi lahendamisel lähtusime Raamatupidamise Toimkonna poolt antud juhendist (RTJ 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted p.74). Võttes arvesse vea mõju 2002.a. majandustulemustele ja finantsseisundile otsustasime kajastada maksutulud summas 965 857 krooni 2003.a. majandusaruandes.

Täname asjaliku koostöö eest.

Lugupidamisega

Aivar Rehe
Peadirektor

RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigikontroll
Narva mnt 11 a
15013 Tallinn

Teie Teie 09.05.2003 nr 2-7.FA/03/655

Meie 23.05.2003 1-1.13/3458

Kontrollaruande eelnõu ettepanekutest

Rahandusministeerium esitab informatsiooni oma seisukohtadest kontrollaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Tolliameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande ning Tolliameti poolt koostatud ja Rahandusministeeriumi riigikassa osakonnale esitatud riigi tulude laekumise 2002.a. aruande kohta" järgmiselt:

1.Rahandusministeerium valmistab ette riigi raamatupidamise üldeeskirja, mis rakendub 1. jaanuaril 2004. Üldeeskiri on koostatud lähtudes heast raamatupidamise tavast. Üldeeskirjas kirjeldatud arvestusmeetodid on kooskõlas rahvusvaheliste avaliku sektori raamatupidamise standartidega ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditega.
Riigi raamatupidamise üldeeskirja kehtestamisega, tunnistatakse kehtetuks varasemad eelarveliste asutuste raamatupidamist reguleerivad õigusaktid.

2.Euroopa Liidu ja muude välisabivahendite üle arvestuse pidamiseks on Rahandusministeerium saatnud ministeeriumitele, maavalitsustele ja põhiseaduslikele institutsioonidele kirjadega 28.03.2002 ja 09.04.2004 vastavad juhised. Nimetatud kirjades on pööratud peamine rõhk raamatupidamise korraldamise soovituslikule poolele ning toodud näidiskanded Phare vahendite kajastamiseks raamatupidamises.

3.Teie ettepanek kaaluda Tolliameti põhitegevuseks mittevajaliku vara võõrandamist (Narva Bastioni park ja ametikorterid) on põhjendatud.

4. Ettepanek-"Täiendada seadusandlust selliselt, et Tolliametil tekiks õigus välisriigi kodanikule määratud trahve sisse nõuda", vajab põhjalikumat analüüsi. Üks on aga selge, Eesti seaduse või muu õigusaktiga ei saa anda Eesti Tolliametile pädevust tegutseda teise riigi territooriumil. Lahendus on rahvusvaheliste vastastikuse abi lepingute sõlmimine või nende täiendamine koostöös Justiitsministeeriumiga.
Välisriigi kodanikule mõistetud või määratud rahatrahvi ning tekkinud maksuvõla sissenõudmise, samuti Eesti Vabariiki sissesõidu piiramise võimalused on lähtudes kehtivatest õigusaktidest ning rahvusvahelistest kahepoolsetest lepingutest järgmised:

1) Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses (RT I 1998, 98/99, 1575; RT I 2001, 68, 407) sätestatud juhtudel kohaldatakse välismaalase suhtes sissesõidukeeldu, mis sisuliselt tähendab seda, et sellisele isikule ei anta piiripunktis Eestisse sissesõiduks luba. Alused keelu kohaldamiseks sätestatakse §-s 29. Nimetatud paragrahvi lõige 1 punkti 7 kohaselt võidakse

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Reg kood 70000272

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg nr
23.05.2003 2-7.1-FA/03/655-2

välismaalase suhtes kohaldada sissesõidukeeldu, kui välismaalast on karistatud Eestis või välisriigis toime pandud tahtliku kuriteo või muu õiguserikkumise eest ja karistatus ei ole kustunud ega kustutatud või karistusandmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Välismaalane kantakse Sissesõidukeeldude riiklikusse registrisse ehk nn "musta nimekirja" Vabariigi Valitsuse määruse "Sissesõidukeelu kohaldamise otsustamise kord" alusel kehtestatud korras. Seega, kui Tolliamet valitsusasutusena ning kohtuvälise menetlejana leiab, et konkreetse välismaalase suhtes, kes on toime pannud tolliseadustikus sätestatud väärteo, oleks põhjendatud ning otstarbekas taotleda sissesõidukeelu kohaldamist, tuleks esitada vastav taotlus siseministrile.

2) Eesti Vabariigi Valitsus on sõlminud üle 30 rahvusvahelise lepingu tulu- ja kapitalimaksudega topeltmaksustamise vältimiseks ning maksudest kõrvalehoidumise takistamiseks. Jõustunud on nendest lepingutest 22. Ehkki suuremas osas lepingutes käsitletakse vaid tulu- ja kapitalimaksudega seonduvat infovahetust, laieneb mõnede lepingute reguleerimisala ka maksuvõlgade sissenõudmisele. Kaudsete maksude sissenõudmist võimaldab hetkel vaid 1. jaanuarist 2002 tagasiulatuvalt jõustuv Eesti ja Läti vahel sõlmitud leping. Nimetatud lepingu artikli 27 alusel osutavad lepinguriigid üksteisele vastastikku abi maksuvõlgade sissenõudmisel summa ulatuses, mis on abi taotleva riigi seaduste alusel lõplikult kindlaks määratud. Pädevaks asutuseks abitaotluste esitamisel ning maksuvõlgade sissenõudmisel on Maksuamet.

3) Lisaks maksulepingutele on sõlmitud valitsustevahelisi õigusabilepinguid kriminaalasjades, mis aga väärteomenetlusele ei laiene. Seetõttu saab nende lepingute alusel sundtäita vaid kriminaalasjades (näiteks salakaubavedu KarS § 391) tehtud kohtuotsuseid. Tolliameti poolt väärteomenetluse käigus määratud rahatrahvide sissenõudmiseks nimetatud lepingud alust ei anna.

5. Ettepanek, mis kohustab ministeeriumi tagama Riigi Kinnisvara AS-i ja Tolliameti vahelise lepingu sõlmimise, milles sätestatakse osapoolte õigused ja kohustused on põhjendatud.
Rahandusministeerium on selgitanud Tolliametile ja Riigi Kinnisvara AS-i juhatusele lepingu sõlmimise vajadust Riigi Kinnisvara AS-le üleantud hoonete (sh. tollipunktid) kasutamiseks.

Lugupidamisega

Tõnis Palts
Minister

Aare Järvan
Kantsler

Kadi Stalmeister 6113 574 kadi.stalmeister@fin.ee